

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně
akademický rok 2014/2015

Vysokoškolská kvalifikační práce - bakaláři (diplomová práce)
posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta, vč. titulu: Agáta Rabochová

Název práce: Ubrusy

Agátina tvorba je velmi rozporuplná a nedá se posuzovat úplně jednoznačně. Než se dostanu k samotné bakalářské práci, pokusím se nejprve charakterizovat její práci jako celek, s ohledem na starší věci.

Agátiny práce jsou velmi různorodé, je vidět, že lehce střídá žánry i materiály, občas působí trochu amatérsky, občas temperamentně, živelně, lidově, dekorativně, barbarsky, upřímně, naivně, občas jako umění přírodních národů. Tedy mají spoustu kvalit, které jsou pro mně osobně sympatické, ale objektivně se dají těžko hodnotit nebo se dají považovat spíše za neprofesionální.

Svou estetikou mi trochu připomínají modernisty tíhnoucí k primitivismu a folkloru, jako přímo citovaný Agátou v minulém roce Josef Čapek, skupinu Kárový spodek (Bubnovy Valet) nebo práce Fortunata Depera. Ale jestliže u výše zmíněných umělců obrat k lidovosti a dekorativnosti byl podmíněn jejich uvědomělým postojem a vymezováním se vůči akademickému umění, u Agáty jde nejspíš o zcela bezprostřední, intuitivní směřování.

Bakalářská práce mi přijde přirozeným vyústěním předchozích prací, ale ve trochu zralejší podobě. Na první pohled je nápadná příbuznost Agátiného tématu a jeho zpracování s dílem jejího profesora Petra Kvíčaly. Ale pokud se podíváme na autorčiny starší věci, zjistíme, že to není úplně jednoznačné. Ubrus, který Agátu inspiroval k dané práci, se objevuje už na starších zátíších z domu autorčiných prarodičů. Jedná se o hodně popisné a barevné malby. Zobrazený interiér je plný barevných květnatých koberců, polštářků, nádobí. Estetika je na hraně kýče a lidového umění a právě to dodává těmto malbám jisté kouzlo a autentičnost. Mám za to, že určitá bezprostřednost, upřímnost, možná i naivita, jsou vlastnosti, které se v Agátiných malbách objevují a dávají jim určité kouzlo. Zároveň tyto vlastnosti mohou v sobě nést i určitá úskalí. Nebylo by na škodu získat si větší kritický odstup, naučit se rozeznávat vlastní silné a slabé stránky a zacházet s nimi více uvědoměle.

Vrátím se však k vybranému tématu. Svým způsobem je volba takového motivu velmi přirozená. Jedná se o předmět, který souvisí s autorčím osobním životem, a který zároveň naplňuje její zálibu pro dekor a opakování. Od tohoto ubrusu se vyvíjí estetika celého cyklu - velmi syté barvy, jednoduchá mřížová struktura. Nehledě na to, že později Agáta opustí od původního vzoru, vizualita její malby je jím pořád ovlivněna - tedy cítíme z nich jaké si retro, útulnost, intimitu, nehledě na zminimalizované geometrické řešení.

Zajímavé je, že ubrus představuje ne jen objekt, ale zároveň hraje roli pozadí, a tedy se práce ve velmi prosté podobě obrací k jednomu ze základních problémů malířství - vztahu objektu a pozadí, a to v dost svérázné podobě.

Trochu nejistý je způsob, jak Agáta uvažuje o vybraném tématu ve své obhajobě. Tedy, vidím zde jisté míjení mezi praktickou a teoretickou částí bakalářské práce. Také malý historický exkurz na konci textu působí dost nepřesvědčivě. Nebudu tu rozebírat jednotlivé věty, ale určitě bych autorce doporučovala větší přesnost.

VUT1100003118

Zpracování

Se začátku se Agáta pokoušela pojmout ubrus právě jako pozadí, ale s převrácením akcentů - tedy předměty ležící na ubrusu byly šedé a nevýrazné, zatímco ubrus hýřil sytými barvami. Takové řešení se teoreticky zdálo velmi zajímavé, ale v praxi se neosvědčilo. Možná tím, že malířsky byl tento úkol dost komplikovaný, nebo tím, že předměty působily trochu vynuceně. Každopádně od nich pak Agáta upustila, což bylo správné řešení, jednodušší a přímější. Vzniklé malby mají nehledě na svou prostotu několik zajímavých vlastností – vycházejí z jakéhosi schématu, struktury, nicméně působí velmi materiálně, až realisticky. Tedy vidíme před sebou barevné čtverce ale je nám jasné, že se nejedná o abstrakci, ale o zobrazení určitého materiálu. Některé malby působí přímo chlupatě nebo leskle.

Líbí se mi i způsob malby, kdy Agáta sleduje určité přísné linkování, ale maluje volně, od ruky, tedy vzniklá malba má zároveň geometrickou pravidelnost i přirozený rukopis.

Další moment, který mi přijde zajímavý, je znejišťující prostorová iluze, která vzniká mezi některými políčky- některé z nich jako by mírně vystupovali, jiné jako by se mírně propadaly, objevují se tu a zase mizí různá „okýnka“ a „jeskyňky“, které naše oči na chvíli vtáhnou a pak je zase vrátí na plochu plátna.

Na některých menších formátech je pěkně vyřešen okraj plátna, kdy se na jednu z horizontálních hran dostane světlý pruh, a na jednu z vertikálních hran se treffi tmavý pruh, čímž se velice jemně naruší symetričnost obrazu a vznikne prchavý dojem objemu. Takové hříčky už mají velmi blízko k geometrii a minimalizmu a vzdalují se od původní popisnosti.

Dekor je znázorněn dvěma způsoby- buď frontálně, nebo v jaké si zjednodušené perspektivě- diagonálně. Líbí se mi takové rázné řešení- autorka si zde neláme hlavu s perspektivou, pouze nám jí naznačí- řekněme si, že tam je.

Nikdy nevidíme okraje ubrusu, tak že se jedná spíš o strukturu, která nemá žádné hranice a tím pádem může znázorňovat nekonečnou plochu trochu halucinačního rázu. Samotný motiv ubrusu ztrácí na významu, je před námi jakýsi zvláštní prostor s proplétajícími se barevnými pruhy.

Na obraze s bílou plochou uprostřed se setkáváme s vtipným prostorovým paradoxem- bílý obdélník, původně list papíru, působící zároveň jako průřez v ubrusu, je umístěn frontálně, zatímco ubrus šikmo ubíhá do své zjednodušené perspektivy. Tento obraz mi přijde velmi zajímavý právě tím, jak jednoduchým způsobem několikrát vyvrací prostor naruby.

Problém nastává v momentě, kdy Agáta začíná používat velké formáty a zvětšovat i samotný dekor. Malby najednou začínají vypadat velmi hrubě, těžkopádně. Najednou jsou vidět i všechny nepřesnosti barevných vztahů, které se před tím ztráceli v hemžení malých čtverečků.

Barvy, které na menších formátech působily šťavnatě a živě, začínají působit trochu vulgárně. Je to bod, kdy nestačí jen barbarská bezprostřednost a začíná být nutná i jakási malířská kultivovanost a citlivost. Zároveň malby začínají působit jak si vyprázdňeně. Výjimku tvoří červeno-bíle kostkovaná malba s žluto-ochrovými pruhy, která je zajímavě vyřešena barevně a také se liší lehčím a citlivějším rukopisem. V tomto případě se zde podařilo udržet jakési zvláštní napětí, díky barevnosti i díky rukopisu, a obraz tak zachovává monumentalitu, aniž by působil vyprázdňeně. Jediný co bych vytkla tomuto obrazu je až přílišná podoba s prací Víta Soukupa, kterého autorka zmiňuje jako jeden z inspiračních zdrojů.

Problém s vyprázdňením nastává i v momentě, když Agáta pokračuje ve své sérii tak, že začíná vytvářet nové a nové dekory, které sice mají své estetické kvality, ale najednou vzniká otázka kam se tato věc může vyvíjet a jestli se už nejedná skutečně jenom o variování vzorů.

Myslím, že Agátina práce má v sobě určitý potenciál, který ale ještě není úplně rozvinut. Chtělo by to věnovat větší pozornost jak samotnému konceptu, tak práci s barvou.

Jako velký problém vidím absenci základních malířských návyků. Já osobně bych Agátě doporučovala věnovat se nějakou dobu malování podle přírody, aby si vypěstovala větší citlivost k barvám a rozšířila si svůj rejstřík. Způsob, jakým pracuje s barvou se na první pohled zdá velmi odvážný, ale při pozornějším pohledu z něj prokoukne amatérství. Rovněž bych doporučovala věnovat se těm nejzákladnějším malířským problémům, jako je kompozice, skladba, tonalita, a až pak se znovu vrátit k experimentům.

Myslím, že Agáta odvedla velký kus práce, a jsme svědky i určitého posunu. Jako hodnocení navrhují 2, ale do budoucna doporučuji pořádně zapracovat jak na praktické, tak na teoretické přípravě.

Vypracoval(a): Alice Nikitinová

Datum: 6.6.2015

Podpis:

Nikitinová